

ĐỔI MỚI QUẢN LÝ CÔNG TÁC GIÁO DỤC NGOẠI KHÓA, GÓP PHẦN NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC TOÀN DIỆN HỌC SINH

*RENOVATE THE MANAGEMENT OF EXTRA CURRICULAR ACTIVITIES,
CONTRIBUTING TO IMPROVING THE QUALITY OF COMPREHENSIVE
EDUCATION FOR STUDENTS*

HÀ THỊ KIM SA^(*)

TÓM TẮT: Hoạt động giáo dục ngoại khóa là một phần quan trọng trong nội dung giáo dục học sinh, có mối quan hệ gắn bó hữu cơ với nội dung giáo dục chính khóa. Để đáp ứng chiến lược đào tạo con người, tiếp tục đẩy mạnh đổi mới quản lý giáo dục là điều tất yếu; trong đó, những biện pháp đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa tại trường phổ thông nhằm phối kết hợp hoạt động giáo dục ngoại khóa với giáo dục chính khóa hướng đến nâng cao chất lượng giáo dục ngoại khóa, nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh, đáp ứng xu thế phát triển, hội nhập quốc tế.

Từ khóa: đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa, nâng cao chất lượng, giáo dục toàn diện học sinh.

ABSTRACT: Extra-curricular activities are an important part of the educational content for students, which have an organic connection with the formal educational programs. In order to meet the human training strategy, renovation of the education management is indispensable. Among them, the methods to modernize extra-curricular activities in schools in order to coordinate the extra-curricular activities with the formal education to improve the quality of comprehensive education in general, meet the requirements of development trend, international integration is necessary.

Key words: renovate the management of extra curricular activities, quality improvement, comprehensive education for students.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Mục tiêu định hướng năm học 2017 - 2018 là năm học tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; thực hiện các nhiệm vụ giáo dục, đào tạo nhằm tạo sự chuyển biến căn bản, mạnh mẽ về chất lượng, hiệu quả giáo

dục, đào tạo; tăng cường nề nếp, kỷ cương và nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện; chú trọng giáo dục đạo đức, lối sống, kỹ năng xã hội, ý thức, trách nhiệm của công dân, xây dựng nền tảng gia đình, ý chí phụng sự Tổ quốc, xã hội, cộng đồng.

^(*) TS. Chủ tịch Hội đồng Quản trị kiêm Hiệu trưởng Trường Trung học Cơ sở - Trung học Phổ thông Hồng Hà, Thành phố Hồ Chí Minh, Email: minhpham09@yahoo.com

Từ mục tiêu này, để đáp ứng chiến lược đào tạo con người, tiếp tục đẩy mạnh đổi mới quản lý giáo dục là điều tất yếu; trong đó, chú trọng biện pháp phối kết hợp quản lý hoạt động giáo dục chính khóa và giáo dục ngoại khóa, nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh.

2. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

2.1. Mục tiêu đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa, nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh trong giai đoạn hội nhập quốc tế

Các trường phổ thông chú trọng nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh thông qua sự phát triển các chỉ số đánh giá học sinh, gồm: sự phát triển về nhân cách và năng lực thể hiện ở sự năng động, tự tin trong quan hệ xã hội, trong giao tiếp, ứng xử; cách giải quyết các vấn đề trong học tập và cuộc sống; kết quả học tập tiến bộ.

Đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa tạo nên hiệu quả trong sự phát triển nhân cách, phẩm chất học sinh và phát huy năng lực toàn diện của các em.

Việc tổ chức các hoạt động tập thể, hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, hoạt động ngoại khóa cần chuyển mạnh sang hướng hoạt động trải nghiệm sáng tạo [3].

Hình thành và phát triển văn hóa về chất lượng giáo dục của mỗi trường học.

2.2. Quan điểm định hướng

Nội dung của hoạt động giáo dục ngoại khóa, giáo dục ngoài giờ lên lớp được xác định gồm “*các hoạt động ngoại khóa về khoa học, văn học, nghệ thuật, thể dục thể thao, an toàn giao thông, phòng - chống tệ nạn xã hội, giáo dục giới tính, giáo dục pháp luật nhằm phát triển toàn diện và bồi dưỡng năng khiếu; các hoạt*

động vui chơi, tham quan du lịch, giao lưu văn hóa, giáo dục môi trường; các hoạt động xã hội, từ thiện phù hợp với đặc điểm tâm sinh lý lứa tuổi học sinh” [1].

Hoạt động giáo dục ngoại khóa là một phần quan trọng trong nội dung giáo dục học sinh, có mối quan hệ gắn bó hữu cơ với nội dung giáo dục chính khóa.

Những biện pháp đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa tại trường phổ thông nhằm phối kết hợp hoạt động giáo dục ngoại khóa với giáo dục chính khóa, hướng đến nâng cao chất lượng giáo dục ngoại khóa, chất lượng giáo dục toàn diện học sinh, nâng cao hiệu suất đào tạo, đa dạng hóa các hình thức tổ chức dạy học, tổ chức giáo dục toàn diện học sinh, đáp ứng xu thế phát triển, hội nhập quốc tế.

2.3. Một số biện pháp đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa tại trường phổ thông theo quan điểm định hướng đã xác định

2.3.1. Mục đích của biện pháp

Tạo sự hứng thú học tập, tự giác rèn luyện, tạo điều kiện thuận lợi để học sinh phát triển nhân cách, phẩm chất, năng lực, tích lũy kỹ năng sống tích cực.

2.3.2. Nội dung của biện pháp

Đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa, tạo niềm vui, niềm tin trong học tập, hình thành kỹ năng tự giải quyết vấn đề nơi mỗi học sinh.

2.3.3. Tổ chức thực hiện biện pháp

Đổi mới hoạt động giáo dục ngoại khóa, người cán bộ quản lý tổ chức đổi mới các hoạt động giáo dục để học sinh được tăng cường trải nghiệm, thể hiện mình, rèn kỹ năng sống, nhận thức đúng đắn về giá trị sống.

Mỗi hoạt động giáo dục ngoại khóa, hoạt động trải nghiệm thực tế được hiệu trưởng xây dựng kế hoạch cụ thể, tổ chức thảo luận trong ban chỉ đạo hoạt động giáo dục ngoại khóa và hội đồng sư phạm để đạt sự thống nhất trong tập thể; sau đó, phổ biến đến học sinh cùng phụ huynh học sinh nhằm đạt được sự đồng thuận của các lực lượng trong và ngoài nhà trường khi triển khai thực hiện kế hoạch.

Hoạt động giáo dục ngoại khóa vô cùng phong phú, đa dạng. Trong phạm vi bài viết, tác giả đề xuất một số biện pháp đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa để nâng cao hiệu quả giáo dục toàn diện học sinh như sau:

2.3.3.1. Tổ chức cho học sinh tham gia tích cực công tác đền ơn đáp nghĩa để giáo dục và phát huy tình yêu Tổ quốc nơi mỗi học sinh

Trong lãnh đạo các hoạt động Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh, người cán bộ quản lý trường học định hướng phát động học sinh xây dựng kế hoạch thực hiện công trình măng non, công trình thanh niên gắn với công tác đền ơn đáp nghĩa người có công với Tổ quốc; chăm sóc các di tích lịch sử tại địa phương; đóng góp xây các cây cầu tình nghĩa, nhà tình nghĩa tại vùng sâu, vùng xa; chăm sóc, phụng dưỡng các Bà Mẹ Việt Nam anh hùng;...

Khi các học sinh không quản đường xa cách trở, tìm đến các Mẹ Việt Nam anh hùng ở vùng sâu, vùng xa, thăm viếng, chăm sóc các Mẹ với tấm lòng trân trọng và yêu kính, mỗi học sinh đã tự bồi đắp lòng yêu Tổ quốc, tôn kính những người đã

hy sinh tất cả cho các em được học tập trong hoàn cảnh đất nước tự do, độc lập.

Hoạt động giáo dục ngoại khóa để phát huy tình yêu Tổ quốc rất đa dạng, trong đó, tổ chức để học sinh tham gia đóng góp quỹ học bổng Vừ A Dính, góp phần xây dựng và phát triển biển, đảo quê hương, giao lưu với các gương học sinh trong chương trình quỹ học bổng Vừ A Dính học tốt là một hướng tích cực trong giáo dục phẩm chất, tư tưởng chính trị. Chính tinh thần vượt khó và thái độ học tập chuyên cần của các học sinh trong chương trình quỹ học bổng Vừ A Dính là bài học thực tế sâu sắc, là tấm gương sống động để các học sinh khác noi theo trong quá trình rèn luyện hạnh kiểm và học lực.

2.3.3.2. Tổ chức cho học sinh tham gia tích cực công tác xã hội để giáo dục và phát huy lòng nhân ái nơi mỗi học sinh

Học sinh hôm nay chính là nguồn nhân lực quý giá của đất nước ngày mai. Vì vậy, song hành với giáo dục các bộ môn chính khóa, trong chỉ đạo tổ chức hoạt động giáo dục ngoại khóa, người cán bộ quản lý cần quan tâm đến việc giáo dục lòng nhân ái cho học sinh để các em trở thành những con người sống đúng, sống đẹp, sống có trách nhiệm, sống vì mọi người.

Công tác xã hội, thiện nguyện được triển khai thực hiện thường xuyên và thực hiện ở tất cả các lớp để học sinh được trực tiếp chia sẻ, thấu hiểu, cảm thông với nhiều hoàn cảnh khác nhau trong cuộc sống; từ đó, tạo sự chuyển biến nhận thức của học sinh về động lực và thái độ học tập, cách sống nơi các em. Sau mỗi đợt tham gia công tác thiện nguyện, người cán bộ quản lý và các nhà giáo tổ chức cho học sinh bày

tỏ cảm xúc của mình qua các bài văn, bài thu hoạch để tăng cường cảm nhận hạnh phúc của các em khi thân thể được vẹn toàn, còn đầy đủ cha mẹ, hạnh phúc khi được cấp sách đến trường, từ đó tăng cường lòng biết ơn cha mẹ, thầy cô, tăng cường tình thương mến bạn bè,...

Những hoạt động thiện nguyện vì cộng đồng xã hội khi được thầy cô định hướng giáo dục đúng đắn, tổ chức có kế hoạch đã bồi dưỡng học sinh tính nhân văn, tình người sáng đẹp, mang đến cho các em niềm hạnh phúc khi được sẻ chia, được yêu thương.

2.3.3.3. Tổ chức cho học sinh trải nghiệm thực tế, định hướng nghề nghiệp với mô hình “Một ngày làm công nhân”, “Một ngày làm nông dân”

Nhằm phát hiện và bồi dưỡng phẩm chất, nhân cách nghề nghiệp cho học sinh, giúp học sinh biết được khả năng của mình, có thái độ đúng đắn trước những vấn đề chọn nghề sau khi ra trường, tự tin bước vào cuộc sống, biết chịu trách nhiệm về những hành vi của bản thân, biết phân biệt, đánh giá để tự điều chỉnh và hoàn thiện bản thân mình, người cán bộ quản lý giáo dục tổ chức cho học sinh trải nghiệm thực tế, định hướng nghề nghiệp với mô hình “Một ngày làm công nhân”, “Một ngày làm nông dân”.

Các trường phổ thông phát huy mối quan hệ gắn kết với các công ty sản xuất để tổ chức cho học sinh trải nghiệm thực tế “Một ngày làm công nhân”, trực tiếp tham gia lao động tại xưởng sản xuất với sự hướng dẫn của các công nhân trong xưởng.

Ngoài ra, các trường phổ thông tổ chức cho học sinh được tăng cường học

tập từ thiên nhiên, rèn luyện kỹ năng sống qua các buổi sinh hoạt tập thể, tham quan ngoại khóa tại các nông trại, vườn trường,... Các học sinh được “*Một ngày làm nông dân*”, tự chăm sóc vườn rau, tham gia câu cá, chăm sóc thú nuôi, thu hoạch sản phẩm. Được hòa mình trong thiên nhiên, học sinh sẽ hình thành tư duy thân thiện với môi trường, tăng cường kỹ năng ứng xử và kỹ năng giải quyết vấn đề trong thực tiễn cuộc sống phong phú, đa dạng; từ đó, học sinh sẽ ngày càng tự tin hơn, phát triển toàn diện hơn.

2.3.3.4. Tổ chức cho học sinh tham gia các câu lạc bộ phát huy năng khiếu: rèn chữ, văn - thể - mỹ

Kết hợp dạy chữ với dạy người, người cán bộ quản lý giáo dục chú trọng tổ chức các hoạt động giáo dục ngoại khóa hướng học sinh đến chân – thiện – mỹ.

Chú trọng giáo dục thể chất để phát triển sức khỏe, đồng thời phát triển năng khiếu thể dục thể thao nơi mỗi học sinh, trong quá trình đổi mới quản lý giáo dục ngoại khóa, người cán bộ quản lý phát huy hoạt động các câu lạc bộ thể dục, thể thao trong trường học. Sau các giờ học chính khóa, học sinh được chọn các môn thể thao yêu thích như bơi lội, bóng đá, bóng rổ, bóng bàn, cầu lông, thể dục dụng cụ,... và sinh hoạt theo câu lạc bộ. Mỗi câu lạc bộ đều được sự hướng dẫn trực tiếp của các huấn luyện viên có chuyên môn nghiệp vụ giỏi để hướng dẫn học sinh tập luyện đúng phương pháp, đạt kết quả cao trong rèn luyện phẩm chất và thể chất.

Cùng với giáo dục thể chất, học sinh có thể tham gia các câu lạc bộ vẽ tranh, tô tượng, viết thư pháp,... để phát huy năng

khieu mỹ thuật. Các sản phẩm của học sinh khi tham gia các câu lạc bộ mỹ thuật như thiệp chúc xuân, lồng đèn, hạc giấy, hoa giấy,... là những món quà thắm đậm nghĩa tình trong những đợt công tác thiện nguyện của các em.

Bên cạnh đó, học sinh yêu thích văn nghệ được tham gia các câu lạc bộ hát, đàn, múa hiện đại để phát triển năng khiếu âm nhạc, nghệ thuật. Những tiết mục văn nghệ của câu lạc bộ âm nhạc được biểu diễn trong các đợt công tác thiện nguyện, trong các hội nghị giao lưu học sinh vượt khó học tốt,... vô cùng ý nghĩa.

2.3.3.5. Tổ chức cho học sinh nghiên cứu khoa học

Nghiên cứu khoa học là một hoạt động trải nghiệm bổ ích, thiết thực, gắn liền giữa lý thuyết với thực hành. Hướng dẫn học sinh nghiên cứu khoa học giúp học sinh yêu thích khoa học, đam mê tìm tòi khám phá, tạo động lực mạnh cho các em học tập, nghiên cứu, nuôi dưỡng và phát triển, biến các ước mơ, ý tưởng khoa học thành các sản phẩm hiện thực. Mặt khác, qua việc định hướng, hướng dẫn cho học sinh nghiên cứu khoa học, các giáo viên được nâng cao năng lực của bản thân về những kiến thức có liên quan đến các đề tài nghiên cứu khoa học. Do đó, trong chiến lược phát triển chuyên môn và đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa, người cán bộ quản lý giáo dục cần đẩy mạnh việc hướng dẫn học sinh nghiên cứu khoa học. Tùy vào thực tế các bộ môn, các khối lớp, các giáo viên định hướng học sinh vào những đề tài phù hợp trình độ và tâm lý lứa tuổi học sinh, phù hợp điều kiện hỗ trợ của nhà trường về nhân lực, tài lực, cơ sở vật chất.

Khi học sinh có môi trường học tập rộng mở, các em có thêm điều kiện để bộc lộ khả năng sẵn có còn tiềm tàng trong bản thân mỗi em và phát huy tính sáng tạo, phát triển động lực học tập.

Nghiên cứu khoa học là một hoạt động giáo dục ngoại khóa bổ ích, đưa những ý tưởng sáng tạo của học sinh trong học tập vào phục vụ cuộc sống. Với ý chí quyết tâm đổi mới hoạt động dạy - học, đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu khoa học trong học sinh góp phần tích cực vào mục tiêu nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh.

2.4. Kết quả - Lợi ích kinh tế

Sản phẩm của giáo dục thể hiện ở giá trị phát triển toàn diện của học sinh.

Khi đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa, kết quả giáo dục của trường phổ thông có thể đạt sự tiến bộ về chất. Cụ thể là: Xây dựng được những giá trị gia tăng trong hình thành và phát triển nhân cách, năng lực, thể lực, kỹ năng sống, phương pháp học tập của học sinh; Học sinh ngày càng năng động, tự tin hơn trong học tập, trong giao tiếp, trong sinh hoạt tập thể; Đổi mới được hoạt động giáo dục toàn diện học sinh; Đổi mới biện pháp giáo dục học sinh cá biệt, tạo được sự chuyển biến tốt trong kết quả rèn luyện hạnh kiểm và học tập của học sinh; Mối quan hệ giữa nhà trường, gia đình và xã hội ngày càng gắn kết, tạo điều kiện thuận lợi cho sự phát triển hoạt động giáo dục của nhà trường.

3. KẾT LUẬN

Người cán bộ quản lý giáo dục, dù ở tầm vĩ mô hay vi mô, đều phải chú trọng đến vấn đề quản lý chất lượng giáo dục, nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh nhằm đào tạo nên những công

dân toàn cầu năng động, có tri thức khoa học, có sức khỏe, có lý tưởng sống đúng, sống đẹp, phục vụ tích cực cho công cuộc xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước Việt Nam.

Cùng với giáo dục chính khóa, các hoạt động giáo dục ngoại khóa góp phần tích cực vào mức độ thành công của nhiệm vụ giáo dục toàn diện học sinh và quản lý trường học nhằm đạt sự phát triển con người và sự phát triển bền vững của đất nước theo mục tiêu giáo dục phổ thông được khẳng định trong Nghị quyết số 29-NQ/TW Hội nghị lần thứ 8 của Ban Chấp hành Trung ương Khóa XI: “*Giáo dục con người Việt Nam phát triển toàn diện và phát huy tốt nhất tiềm năng, khả năng sáng*

tạo của mỗi cá nhân; yêu gia đình, yêu Tổ quốc, yêu đồng bào; sống tốt và làm việc hiệu quả” [2].

Trong quá trình quản lý trường học, với mục tiêu cung cấp nguồn nhân lực cho đất nước giai đoạn hội nhập quốc tế, cùng với sự bền bỉ, kiên trì là ý chí quyết tâm của người cán bộ quản lý và sự đồng thuận của tập thể sư phạm, sự hợp tác của quý vị cha mẹ học sinh, tạo nên động lực thực hiện thành công những biện pháp đổi mới quản lý hoạt động giáo dục ngoại khóa, nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện học sinh, đáp ứng sự mong mỏi và tin tưởng của học sinh, của cha mẹ học sinh và của xã hội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007), *Điều lệ trường trung học cơ sở, trường trung học phổ thông và trường phổ thông có nhiều cấp học*.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW Hội nghị lần thứ 8 của Ban Chấp hành Trung ương Khóa XI về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.
3. Sở Giáo dục và Đào tạo thành phố Hồ Chí Minh (2017), *Văn bản số 3255/GDDĐT-TrH về hướng dẫn xây dựng kế hoạch giáo dục ngoài giờ lên lớp và các hoạt động trải nghiệm trong trường trung học năm học 2017-2018*.

Ngày nhận bài: 18/11/2017. Ngày biên tập xong: 05/12/2017. Duyệt đăng: 02/01/2018